

Suomen riimukirjoitukset kautta aikaa

Suomesta on löytynyt vain muutamia riimukirjoituksia. Toisaalta nämä edustavat eri tyyppisiä ja löytyvät eri ajoilta ja eri paikoista. Mahdollisesti voidaan puhua jonkinlaisesta suomalaisesta riimukulttuurista.

Vaikka Suomi sijaitsee lähellä Ruotsin riimutiiviimpiä alueita, Suomen maaperästä on löytynyt vain toista kymmentä riimukirjoitusta viikinki- tai keskiajalta. Suurin osa kymmenkunnasta viikinkiaikaisesta riimukirjoituksesta on kaiverrettu pieniin esineisiin kuten myntteihin ja arvellaan olevan tuontitavaraa; esimerkiksi Tuukkalan solkea pidetään gotlantilaisena.

Suomen ainoa viikinkiaikainen riimukivifragmentti löytyi Hiittisten Stora Ångestön rantavesistä vuonna 1997. On oletettu, että se on kaiverrettu muualla ja päättynyt saaristoon laivan painolastissa, mutta on mahdollista, että se on nostettu lähellä löytöpaikkaa. Ruotsin museoviraston riimututkija Magnus Källström on havainnut siinä yhtäläisyyksiä upplantilaisen Balle i Lötin tyyliin.

Turusta on löytynyt kolme latinankielistä riimukirjoitusta myöhäiskeskiaikaisissa kimpivadeissa. Turun yliopiston arkeologian yliopistonlehtori Janne Harjula on tutkinut niitä osana keskiajan piirtomerkki- ja kirjoituskulttuuria.

Ahvenanmaan Sundin kirkosta löytyy risti, jossa on riimukirjoituksia. Maakunta-arkeologi Matts Dreijer piti sitä muistomerkkinä Hamburg-Bremenin arkkipiispa Unnille 900-luvulta, mutta se on todennäköisesti myöhäiskeskiajalta. Sama teksti esiintyy kalliopiiirroksessa Kastelholmassa, todennäköisesti nuorempi kopio Sundin ristin kirjoituksesta.

Riimusauvoja on käytetty Suomesta uuden ajan alusta lähtien. Kalenterisauvojen merkit polveutuvat viikinkiajan riimuista, mutta ne edustavat enemmän ajanlasku- kuin kirjoitusjärjestelmää.

Puumerkkejä on käytetty Suomessa keskiajasta lähtien. Osaa puumerkeistä arvellaan perustuvan riimuihin, vaikka yhteyttä on vaikea todistaa.

Suomessa on myös muutamia riimukiviä, jotka on luultavasti kaiverrettu 1800- tai 1900-luvulla. Vöyrin riimukivien aitouudesta on kiistelty 1970- ja 1980-luvuilla. Osa moderneista riimukirjoituksista, kuten Naantalissa sijaitseva kalliokirjoitus, on kirjoitettu muinaisnorjaksi. Kaivertajat ovat todennäköisesti saaneet tietoa riimuista kirjoista.

Suomen harvat riimukirjoitukset edustavat kuitenkin laajaa kirjoa esine- ja kirjoitustyyppisiä. Niitä on löytynyt eri puolelta maata ja eri ajalta. Pidän mahdollisena, että Suomessa on liikkunut jossain määrin tietoa riimuista jatkuvasti viikinkiajasta lähtien.